

Professional performance van artsen

Tussen tijd en technologie

Dit boek is een bewerking van de oratie van Kiki Lombarts, hoogleraar Professional Performance aan de Universiteit van Amsterdam. Een handzaam boekje, waarin haarscherp en prachtig wordt beschreven waarom het verschil tussen beleidsmaker en de dokters in het veld steeds groter wordt.

Recensie: Herman Suichies • Auteur boek: Kiki Lombarts

Een klein boekje, handzaam A5-formaat, zo'n zestig pagina's dik. Kortom een mooi boekje om de eerste dag van je vakantie eens te lezen.

Het gaat over professionaliteit, wat maakt ons, artsen, professional. Wat betekent onze autonomie nou eigenlijk, waar zijn we goed in, waar moeten we voor waken. Kiki Lombartst verkent de drie pijlers van de professionaliteit van artsen. Waar is het doorgeschoten, tegengewerkt of zijn we zelf tekortgeschoten?

Medici hebben van de samenleving het

privilege van zelfregulering gekregen, het voorrecht zelf regels op te stellen, uit te voeren en te handhaven. Maar dat recht op zelfregulering moet wel verdiend worden, op straffe van verlies van vertrouwen van de patiënt. Onze professionele waarden worden eigenlijk verwoord in onze artseneed. Die moet je je eigen maken, levend houden en zo nodig overdragen.

Van doen alsof je arts bent, tot je gedragen als arts, tot arts zijn. Bedenk wel dat die professionele waarden onderhevig zijn aan erosie als gevolg van de intro-

ductie van de markt in ons stelsel. Uit onze professionele waarden komt de professional performance voort. Het toont zich in een voortdurend streven naar excellentie, medemenselijk handelen en afleggen van rekenschap over het professioneel handelen. Dit zijn de drie pijlers van professional performance.

Eerste pijler: over drang tot excelleren Professional performance, zo word je niet geboren, maar gemaakt. Vlieguren maken is dus belangrijk. Tien jaar in het vak is mi-

Kiki Lombarts

professional performance

tussen tijd en technologie

van artsen

2019
Uitgevers

nimaal nodig om te kunnen excelleren. Rolmodellen en best practices zijn daarin onontbeerlijk. De motivatie om te excelleren is vooral intrinsieke motivatie. Uit divers onderzoek blijkt dat externe motivatie door bijvoorbeeld financiële incentives averechts werken en de intrinsieke motivatie ondermijnen. De bonuscultuur bij banken is daar een uitstekend voorbeeld van. Daarnaast is bescheidenheid belangrijk. Als je denkt dat je het allemaal wel weet is het tijd om met pensioen te gaan. Je moet voor jezelf de lat hoog blijven leggen.

Tweede pijler: handelen vanuit medemenselijkheid

Hoe gaan we eigenlijk met elkaar om. Behandel de ander zoals jezelf behandeld wilt worden. Dat is wat anders dan *shared decision making*, vaak gestold in een checklist van patiëntvragen waaruit de patiënt na voorlichting dan kan kiezen. Medemenselijkheid is een staat van zijn, waarin je 'kijkt met je hart', zonder ruimte voor oordeel, bemoedering of correctie. Uit medemenselijkheid komt compassie voort, een welwillende reactie op de te-

genslag van een ander en de wens de zorgen van een ander te verlichten. Compassie begint met empathie, en helaas verliest de aankomende arts tijdens de opleiding een deel van die empathie. Ook tijdens het werk, vooral door hoge tijdsdruk verliest een arts empathie. Een haastige en ongeduldige arts is zelden een empathisch arts. Zaak dus voor de dokter zelf om initiatieven te nemen om die empathie en compassie te blijven ontwikkelen. Ook de beroepsgroep zou daarin een rol moeten spelen. De huidige ziekenhuizen waar productie gedraaid moet worden en targets gehaald moeten worden, werken belemmerend voor het ontwikkelen van deze tweede pijler.

Derde pijler: rekenschap geven van je eigen functioneren

Waarom eigenlijk, aan wie en hoe moet de dokter verantwoording afleggen of hij heeft gehandeld in overeenstemming met zijn artseneed en zijn professionele standaarden. Het afleggen van rekenschap dient het behouden of verkrijgen van het vertrouwen van de patiënt, in zowel de individuele arts als in de beroepsgroep als geheel. Vertrouwen is immers de basis van de arts-patiëntrelatie. De arts-patiëntrelatie is altijd asymmetrisch en kan alleen overwonnen worden door vertrouwen. Rekenschap afleggen vraagt om transparantie. Dat lijkt de nieuwe norm te worden. Maar alles transparant willen hebben is eigenlijk zeggen dat je niemand vertrouwt. Maar die transparante samenleving is er een vol wantrouwen die wegens het verdwenen vertrouwen alles zet op controle maar wijst er eigenlijk op dat de morele basis van de samenleving begint af te brokkelen. De regeldruk die ontstaat door het afleggen van verantwoording komt vooral door de boedelscheiding: beleid maken en beleid uitvoeren zijn in verschillende handen gekomen, ook binnen instellingen. Dat zouden we ons ook zelf moeten aanrekenen.

Een echte aanrader dit boekje waarin haarscherp en prachtig wordt beschreven waarom het verschil tussen beleidsmaker en de dokters in het veld steeds groter wordt. •